

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

 DOI 10.51582/interconf.19-20.04.2024.028

Георгій Павлович Клоков: біографія, творчий шлях, спадщина

Павленко Руслан Валентинович¹

¹ старший викладач кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін;
Бердянський державний педагогічний університет; Україна

Анотація.

В статті представлена стисла характеристика ключових моментів з нарису про життя і творчість Клокова Георгія Павловича. Здійснений перелік його найвідоміших хореографічних постановок на основі репертуару академічного фольклорно-хореографічного ансамблю «Славутич» (м. Дніпро), засновником якого він і був.

Ключові слова:

танець
фольклорний танець
народно-сценічний танець
український народно-сценічний танець
видатний діяч
хореограф
балетмейстер

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

Сьогодні вся Україна та український народ переживають важкі часи. У світлі боротьби з окупантом, який вторгся на українські землі, на задній план відійшло дуже багато речей, тому що всі думки та сили спрямовано на здійснення заповітного бажання всіх українців – Перемогу!

Російський окупант не тільки обрав шлях захопити території України, але й здійснити геноцид всього українського народу. Агресор масово знищує усе те, що взагалі пов'язано з українським: українську історію, освіту, приписує собі величні надбання України, привласнює розробки видатних українців, грабує музеї з прадавними артефактами, а головне – руйнує нашу культуру, традиції, звичаї та обряди.

Не дивлячись ні на що, Україна стійко тримається на всіх фронтах, у тому числі й культурному. Не зважаючи на війну, у нашій країні й надалі продовжують функціонувати різні культурні сфери діяльності задля збереження та популяризації нашого, українського, на зло ворогу. Видатні професійні творчі колективи презентують Україну не тільки в різних її куточках, але і за кордоном.

Хто ж сьогодні не чув про Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені Павла Вірського, який проводить турне не тільки по містах України, але і по різних країнах світу, пропагуючи українську хореографічну культуру. Національний заслужений академічний український хор імені Григорія Верьовки, який захоплює глядача не тільки своїм танцем, але й співом. Багато зразкових, аматорських, заслужених колективів різних напрямів роботи почали впроваджувати в свій репертуар саме українські танці. Та й що тут казати? Навіть у Tik-Tok український танець «Гопак» поширюється світом та набирає обертів.

Така популярність до українського сценічного танцю, на жаль, затьмарює фольклорний танець, але і тут функціонують колективи, які зберігають і примножують хореографічні зразки. Так, одним з найвідоміших по всій Україні є академічний фольклорно-хореографічний ансамбль «Славутич», який впродовж багатьох років зберігає свої фольклорні шедеври.

Серед дослідників, які займалися питаннями розвитку, становлення фольклорного та народно-сценічного танців України, можна відзначити таких фахівців, як В. Авраменко, І. Антипова, К. Балог, Л. Бондаренко, Г. Боримська,

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

М. Вантух, К. Василенко, В. Верховинець, П. Вірський,
А. Гуменюк, Г. Клоков, О. Гомон, В. Дебелій, А. Іваницький,
С. Килимник, Ф. Колесса, О. Прокопенко, Я. Чуперчук,
Д. Ластівка, В. Петрик, П. Сидоренко, А. Кривохижа,
Ю. Станішевський та багато інших.

Зразки фольклорної спадщини окремих регіонів України представлено в роботах О. Бігус, Р. Гарасимчука, Д. Демків, В. Чміля, З. Сизоненка, Б. Кокуленка, С. Легкої, О. Помпи, В. Стаська, І. Терешко, В. Тітова, В. Шухевича та ін.

У своїх працях автори висвітлюють історичний аспект становлення української хореографії, розглядають розповсюджені в Україні фольклорні танці та надають їх характеристику, описують притаманні їм рухи, костюми і регіональні особливості [1].

Також у своїх працях дослідники наголошують на важливості збереження танцювального фольклору в тому вигляді, у якому він дійшов сьогодні до нас, та дотримання максимальної обережності під час переносу його на сцену, не спалюючи той чи інший малюнок, рух, позу або сам образ.

Як було вже вищезазначено, одним з найвідоміших ансамблів, який доносить сучасному глядачеві хореографічний фольклорний матеріал із грамотною його сценічною обробкою, є академічний фольклорно-хореографічний ансамбль «Славутич» (м Дніпро). Його засновником був і назавжди залишиться в нашій пам'яті справжній майстер своєї справи – Георгій Павлович Клоков.

Мета нашої статті полягає в ознайомленні зацікавленої спільноти в галузі українського фольклорного, народно-сценічного танцю з основними біографічними даними, творчим шляхом та спадщиною відомого митця українського хореографічного мистецтва Георгія Павловича Клокова.

Г. П. Клоков народився 19 травня 1931 р. в м. Курську. Згодом родина переїхала в Україну до Дніпропетровська, де проминули його дитинство і юність.

Любов до танцю привела молодого хлопця, талановитого самородка, до хореографічної студії Дніпропетровського Палацу залізничників. Згодом він набував хореографічного досвіду роботи в Дніпродзержинському драматичному театрі ім. Л. Українки. А в 1952-му Г. П. Клокова запрошено на посаду артиста-соліста балету ансамблю народного танцю Молдавської

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

РСР «Жок» (Кишинів), де він працював до 1959 року. Близкучий артистизм молодого танцівника було високо поціновано і нагороджено у 1953 та 1955 роках Почесними грамотами Президії Верховної Ради Молдавської РСР за видатні досягнення в галузі хореографічного мистецтва.

Після повернення в Україну Г. П. Клоков заснував самодіяльний ансамбль народного танцю «Дружба» при Будинку культури Дніпропетровського металургійного заводу імені Г. Петровського і був його художнім керівником (1960–1973 рр.). Ансамбль став лауреатом низки всесоюзних і республіканських фестивалів народної творчості. У 1967 р. ансамблю «Дружба» присвоєно почесне звання «Заслужений», а його керівнику – звання «Заслужений працівник культури України».

Активний і працьовитий, Георгій Павлович одночасно керував творчим колективом «Дружба», викладав хореографію в Дніпропетровському театральному училищі і сам навчався в ньому, тож у 1966 році успішно закінчив навчання. У 1967 році Г.П. Клокова нагороджено медаллю «За трудову доблесть» [2, с.10].

1971 рік став доленосним для Г.П. Клокова. Йому виповнилося 40, вік розквіту творчої зрілості. Саме в цьому році досвідчений хореограф заснував на базі обласного музичного товариства професійний ансамбль пісні і танцю «Славутич», у якому працює головним хореографом-постановником. У цей час Г.П. Клокова нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

У зв'язку зі зміною статусу та перейменуванням ансамблю пісні й танцю в фольклорно-хореографічний ансамбль «Славутич» у 1984 році Г.П. Клокова призначено художнім керівником.

У 1982 році його запросили до Києва в якості одного з режисерів грандіозного свята – 1500-річчя Києва. Хореографу присвоєно почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України».

Плани і наміри Г.П. Клокова були високі і амбітні. За головну мету діяльності «Славутича» було взято збирання, вивчення та збереження національних традицій, звичаїв та обрядів українського народу, створення на їхній основі фольклорно-хореографічних композицій, маленьких театральних мініатюр із козацької минувшини та сучасного життя українців. Творчою метою Клокова було перенести дух легендарної

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

Запорізької Січі, козацької відваги на концертну сцену. Георгій Павлович прочитав десятки історичних книг, вивчав українську історію, і у його багатій художній уяві поставали козаки й козачки, персонажі українського фольклору. Він прагнув оживити цю героїчну епоху, щоб вона заговорила із далекого історичного минулого мовою танцю і розповіла глядачу про доблесні подвиги наших предків. І це вдалося Маестро Клокову! Роки важкої і натхненної праці принесли авторитет і визнання творчому колективу «Славутич» та його художньому керівнику. Висока професійність хореографа-постановника Г.П. Клокова, інтелектуальне розуміння та емоційне відчуття історії степового Придніпровського краю, інтуїція і талант хореографа сприяли тому, що ансамбль «Славутич» набув свого неповторного і виразного творчого обличчя. Високопрофесійний майстер Г.П. Клоков створив власний напрям народної хореографії України, який вирізняється сюжетністю, театральною переробкою сценічних образів, тонкістю стилізації та пишністю форми. Майстерність постановника, бездоганний смак у виборі музичного матеріалу дали можливість ансамблю «Славутич» створити своє творче обличчя та досягти значних художніх показників [2, с.12].

Указом Президента України в 1994 році Г.П. Клокову присвоєно почесне звання «Народний артист України». Від середини 1990-х р. він режисер-постановник більшості головних міських та обласних концертів на Дніпропетровщині. У 1999 році Г.П. Клокова нагороджено державним орденом «За заслуги» III ступеня.

Останні роки Г.П. Клоков був незмінним головним балетмейстером усіх міських та обласних святкових концертів. У 2009 році ансамбль «Славутич» отримав статус академічного.

11 травня 2010 року зупинилося серце великого Маестро Клокова. Та його мистецьке дитя – ансамбль «Славутич» продовжує творчу справу на сценах України і світу. [2, с.13].

Ансамбль «Славутич» сьогодні – збирач, хранитель і продовжувач традицій народного мистецтва. Учасники ансамблю під час кожного виступу створюють глядачам свято, дарують натхнення й енергію молодості, краси та розмаїтості українського фольклорного мистецтва. Це справжнє видовище, де все гармонійне і враховане до дрібниць: відточеність рухів,

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

колеритний музичний супровід, яскраве сценічне вбрання, освітлення [2, с.13].

У цьому змогли переконатися й склад кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету, яких було запрошено в якості гостей на урочистий концерт, присвячений 50-річчю Академічного фольклорно-хореографічного ансамблю «Славутич», який проходив у місті Дніпро в 2021 році.

Концертний захід в два відділення включав в себе більшість найяскравіших постановок генія українського фольклорного танцю Георгія Павловича Клокова. Не дивлячись на свої роки створення, кожного разу, як уперше, номери сприймалися із захватом та неповторністю.

Серед представленого репертуару були хореографічні композиції Георгія Павловича: «Троїсті музики», «Приймаки», «Як жінки чоловіків продавали», «Тропак», «Удовицю я любив», «Чарівники полум'я», «Циганський», «Яків», «Лобуряки».

Вокально-хореографічні композиції: «Запорізький похідний козачий марш», «Сухий дубе», «На Жовті води», «За синее небо», «Криниченька», «Вечір надворі», «Несе Галя воду», «Чобітки», «Їхав козак містом», «Два кольори», «Київська Русь», «Ярмарок», «Гопак», «Вечорниці», «Радуйся, земле», «Україно, земле моя», «Це наша країна» [2, с.186–187].

Георгій Павлович Клоков дійсно зробив великий внесок у розвиток українського народно-сценічного танцю. Його широкий досвід з танцювального фольклору України та балетмейстерська майстерність дали змогу створити хореографічні шедеври, які живуть на сцені й сьогодні.

Зацікавленість у його творчості все частіше можна зустріти серед хореографічної спільноти України, яка представляє її на всеукраїнських і міжнародних конференціях, вивчається в закладах різного типу, включаються в теми різних дисциплін та обираються як дослідження в курсових і магістерських роботах.

Георгій Павлович Клоков заслуговує на почесне місце в пам'яті української хореографічної спільноти, яка з гордістю вивчає, популяризує та демонструє її на сцені.

References:

- [1] Павленко Р. В. Захар Микитович Сизоненко: біографія, творчий шлях,

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

спадщина. PScientific Collection «InterConf», (99): with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «International scientific discussion: problems, tasks and prospects» (February 19-20, 2022). Brighton, Great Britain: A.C.M. Webb Publishing Co Ltd., 2022. 491-497 p.

- [2] Степовичка Л.Н. «Славутич» – ансамбль козацької слави. Історія й сьогодення в інтерв'ю, статтях і світлинах. Дніпро: Ліра. 2021. 188с. Ілл.